

BOOK 14

Sefer Shoftim – The Book of Judges

Hilchot Sanhedrin – הלכות סנהדרין והענשין המסורין להן
Vehaonshin Hamesurin Lahem – The Laws of the Great
Assembly and the Punishments administered by them

פרק א'

למנות שופטים ושוטרים: משמע שמינוי השופטים והשוטרים מצוה אחת היא – לקוי"ש חיי"ט ע"י 489 הע"י ד"ה שופטים. **השוטרים:** בשיטת רבינו; שופטים ושוטרים בעבודה הרוחנית – לקוי"ש חל"ד ע"י 102. **בעלי מקל ורצועה:** הטעם שלא הוזכרו כאן כלי הדיינים – לקוי"ש ח"ד ע"י 1096. **(ומסב"ן):** לכאורה, כן צריך להיות – לקוי"ש ח"ד ע"י 1096 הע"י 26. **אי"ן . . . ופ"ל:** עפ"י מתורץ דבר תמוה בסיפור ימי הפורים – יין מלכות סקפ"ה. **נשיא:** עדי"ז יקרא משיח "נשיא". הביאור – לקוי"ש חל"ה ע"י 209.

פרק ב'

ונבונים: איך מתאים עם מאמר חז"ל "נבונים לא אשכח" – לקוי"ש חל"ד ע"י 13. **ויודעים:** לא משמע מכאן שמותר ללומדן כדי להורות – לקוי"ש ח"י"ב ע"י 196. **מפני . . . אכזריות:** אפילו שיש בהם כל המעלות שנימנו לעיל מי חשש שיטו הדין לחוב מצד טבע האכזריות – לקוי"ש ח"ח ע"י 163 הע"י 25. **בעלי שיבה:** ע"פ הלכה ג' מוכח ש"זקן מופלג בשנים" מבוגר מ"בעלי שיבה" – לקוי"ש חכ"ט ע"י 264 הע"י 14, חל"ה ע"י 91 הע"י 27.

פרק ד'

עד . . . רבנו: הסמוכים עומדים במקום בית דינו של משה. מטעם זה, ישנו מעין ענין זה גם בזמננו – לקוי"ש חל"ד ע"י 162. **כדרך שדנין בארץ:** בכוחו של יהודי להפוך את מקומו למעין "ארץ ישראל" – סה"ש תנשי"א ח"י"ב ע"י 703 והע"י 51.

פרק י"א

מה . . . נפשות: מדוע לא נמנה החילוק בדין פתיחה בחיוב הדין בהסכמת כל הדיינים (הובא ברפ"ט)?
– יין מלכות סקפ"ז. הלכה ה: מספר דיוקים בהלכה זו – לקוי"ש ח"י"ט ע' 488.

פרק י"ב

כל באי העולם: דיוק וביאור הלשון – לקוי"ש חכ"ז ע' 246 והע' 74.

פרק י"ד

ומשם נעתקין למקדש: לפני ביאת המשיח או לאחריה? – לקוי"ש ח"י"ט ע' 105 הע' 74.

פרק ט"ו

עובר . . . תעשה: אם יש בקבורת שאר מתים מצות עשה – רשימות ח' קכ"ח ע' 8.

פרק י"ז

לפיכך . . . לו: השיטות בזה – לקוי"ש ח"ה ע' 128 הע' 31.

פרק י"ח

לא תגנוב: שקוי"ט בנושא – לקוי"ש חל"ב ע' 117 והע' 46. אלא . . . בהם: השינוי מהלשון בהלי איסורי
ביאה – לקוי"ש ח"י"ח ע' 319 הע' 14 ושוה"ג. ולא . . . פיו: בדברי הרדב"ז; ההבדל בין נפשו (=גופו) של
אדם לממונו – לקוי"ש חל"ד ע' 106.

פרק י"ט

מחוסר כיפורים ששימש: פלוגתת רבינו והראב"ד בגדר מחוסר כפרה – לקוי"ש חכ"ז ע' 80.

פרק כ"א

הלכה א: בעבודת האדם – יין מלכות סקפ"ח.

Hilchot Edut – The Laws of Witnesses – הלכות עדות

פרק א'

אם... דופי: ביאור – סה"ש תנש"א ח"ב ע' 848.

פרק ג'

הלכה א: בפנימיות הענינים – יין מלכות סקפ"ט.

פרק ה'

הלכה א: חקירה בגדר עד אחד – יין מלכות סק"צ.

פרק י'

פסולין... התורה: בגדר הפסול – יין מלכות סקצ"א.

פרק י"א

הבזויין: מהותו של אדם בזוי – לקוי"ש חכ"ז ע' 258 והע' 58. האוכלין... בפרהסייה: בטעם פסול עדות דלוקח צדקה מהעכו"ם – רשימות ח' קנייט ס"א. ויש... הבא: דיון בנושא – לקוי"ש חלי"ה ע' 237.

פרק י"ג

כשר: שייכות דור רביעי לאב לענין כיבוד או"א – לקוי"ש ח"כ ע' 644.

פרק י"ז

כוח עדות השקר: הרחבה בענין חומר עדות שקר – לקוי"ש חכ"ז ע' 258, יין מלכות סקצ"ב.

Hilchot Mamrim – The Laws of the Rebellious Ones

פרק א'

הלכה א: ביאור ג' שלבים ופרטים בתפקיד בי"ד הגדול ודיוקי לשונות – לקו"ש חכ"ט ע' 97 והע' 24.
הלכה ב: שקו"ט בגדר "לא תסור", מצוות דרבנן – לקו"ש חכ"ט ע' 138 הע' 14, חכ"ט ע' 104. וכיצד
יתכן שע"י חכמי ישראל יתווסף חידוש ושינוי בתורת ה' – סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 507. יישוב השגת
הרמב"ן בסהמ"צ – יין מלכות סקצ"ג.

פרק ב'

הלכה ב: בענין תוקפם של מנהגים – לקו"ש חל"ג ע' 146 והע' 6, 9.
יש . . . אותן: משום ששורשם של ישראל גבוה משורש התורה – סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 733. **הלל . . .**
הרבה: הנפק"מ בין לימוד זה ללימוד מהפסוק "וחי בהם" – לקו"ש חכ"ז ע' 137 והע' 44. **לא . . .**
ממנו: לא הובא הפסוק מפרשת ואתחנן – לקו"ש חט"ו ע' 138 הע' 8.

פרק ד'

חוץ . . . בלבד: ביאור החומרה המיוחדת במצות תפילין – יין מלכות סקצ"ד.

פרק ה'

השמות המיוחדין: דיוק הלשון – לקו"ש חל"ו ע' 56 הע' 35. **הלכה יא:** הטעם שבן נח חייב על ביזוי
הוריו אף שאינו חייב בכבודם – לקו"ש ח"ה ע' 154 הע' 38.
והרי . . . אם: ההוספה בזה – לקו"ש ח"ה ע' 155 הע' 43.

פרק ו'

אלא . . . אביו: מתאים לשיטתו בענין כיבוד אב רשע – לקו"ש ח"ה ע' 310 הע' 65. **שאפילו . . . ממנו:**
מחלוקת רבינו והטור – לקו"ש ח"ה ע' 309.

Hilchot Evel – The Laws of Mourning

הקדמה

קבורה . . עשה: העולה מדברי רבינו – לקוי"ש חכ"ח ע' 174 הע' 7.

פרק א'

שבעת . . המשתה: הרמז בלשון רבינו – סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 276.

פרק ג'

אבל . . בקדושה: כלומר, חובת החינוך אינה פרט בכל מצוה כי אם חיוב כללי לחנך בקדושה – לקוי"ש חל"ה ע' 63 הע' 23.

פרק ד'

עד בית הקברות: דיוק הלשון – לקוי"ש ח"כ ע' 236 הע' 10.

פרק י"ב

שהקבורה מצוה: בשיטת רבינו בארוכה – רשימות ח' קכ"ח. העולה מדברי רבינו כאן – לקוי"ש חכ"ח ע' 174 הע' 7.

פרק י"ג

הלכה ד: ביאור מחלוקת רבינו והראב"ד בזה – לקוי"ש ח"כ ע' 569.
הלכה יב: באלו תנאים אסור ובאלו מותר להתאבל – אג"ק חכ"ו ע' מ'. יפחד . . כתשובה: תוכן הענין – לקוי"ש חל"ה ע' 333.

פרק י"ד

ואלו . . שבגופו: מכאן מובן שניתן לנחם אבלים גם בכתב – לקוי"ש ח"כ ע' 569. עשה אותם: המצוה אינה רק ברגש אהבה אלא גם בעשיית פעולות של אהבה – לקוי"ש חל"ז ע' 58 הע' 22. לאח"ך בתורה ובמצוות: ההתאמה עם הלכות דעות – לקוי"ש ח"י"ז ע' 217 הע' 17 ושוה"ג. והוא . . אבינו: לשם מה הובא כל הענין דלקמן? – לקוי"ש ח"ג ע' 765. הביאור הפנימי בזה – לקוי"ש ח"כ ע' 304 הע' 29. וירא . . אנשים: מדוע מביא ראיה מפסוק זה ולא מהמופיע בהמשך הכתובים? – לקוי"ש חכ"ה ע' 70. וכיצד ניתן ללמוד דין זה מהכנסת אברהם אבינו את המלאכים שרק התחזו לאנשים, הכנסת אורחים לא אמיתית?! – סה"ש תנש"א ח"א ע' 96. וכל . . החולה: משמע שלא דווקא בן גילו – לקוי"ש ח"כ ע' 64 הע' 23. אלא . . והלאה: דיון בנושא – לקוי"ש ח"ה ע' 78.

Hilchot Melachim – הלכות מלכים ומלחמותיהם

Umilchamotehem – The Laws of Kings and Their Wars

הקדמה

הלכות מלכים ומלחמות: הטעם שהלכות אלו מסיימות את הספר – לקוי"ש ח"י"ח ע' 276 העי'.
מישראל: חילוקי הגירסאות וביאור גירסתנו – לקוי"ש חכ"ג ע' 196 העי' 54 ושוה"ג.

פרק א'

לשכנו . . שמה: הטעם שהביא ראייה מפסוק זה דווקא ; ביאור שייכות ג' המצוות זו לזו ע"ד ההלכה והפנימיות – לקוי"ש ח"י"א ע' 116 העי' 3, חט"ז ע' 298. **הלכה ג':** למה לא נמשח יהושע ; במלכות שאול ומלכות בית דוד – לקוי"ש חכ"ג ע' 190.

המלך: לא כתב דכוונתו דווקא למלך מבית דוד – לקוי"ש חכ"ה ע' 111 העי' 59. **כיון . . מלכות:**
החילוק בין מ"ש כאן להל' תלמוד תורה רפ"ג – לקוי"ש חכ"ח ע' 105. **והרי . . עולם:** אפילו אם העמיד נביא מלך מהשבטים אין זה אמיתית ענין המלוכה – לקוי"ש ח"י"ט ע' 145 העי' 47. לשם מה כל אריכות הדברים? הרי הם הם הדברים שכתב לעיל בנוגע לכל מלך, גם לא מבית דוד! – לקוי"ש ח"ל ע' 99. הביאור בגדר מלכות בית דוד ומלכות ישראל – לקוי"ש חכ"ה ע' 106 והעי', חל"ו ע' 202. **ונלחם מלחמות ה':** עיקר ענינו הוא ללחום במניעות על קיום תורה ומצוות – לקוי"ש ח"י"ח ע' 279 והעי' 56. **שעיקר המלכות לדוד:** ביאור נרחב בזה – לקוי"ש חכ"ח ע' 109, חל"ה ע' 16. **הלכה ט':** יישוב השגת הראב"ד – לקוי"ש חכ"ח ע' 111. **ואין . . דוד:** דין זה חל לאחר משיחת דוד – לקוי"ש חכ"ג ע' 190. **אלא . . מחלוקת:** מדוע לא נמשח רחבעם אף שהייתה מחלוקת? – לקוי"ש ח"ד ע' 1050 העי' 12. טעם משיחת שלמה כדי לסלק המחלוקת – לקוי"ש חכ"ה ע' 107.

פרק ב'

ולא . . תשמישו: העולה מדברי רבינו – לקוי"ש חכ"ג ע' 255 העי' 93. **ולא כשהוא מסתפר:** והרי מכורח המציאות שהמספר את המלך רואהו! – יין מלכות סקצ"ה. **שהמלך . . מחול:** ענין המלך וחילוקו מנשיא – לקוי"ש ח"י"ט ע' 166. **והואיל . . מייבם:** ביאור – רשימות ח' ז' ע' 35. **בכל יום:** דיון בנוגע לימים האסורים בתספורת מדברי סופרים – יין מלכות סקצ"ה. **לא יעשה:** ביאור – רשימות ח' ז' ע' 39. **להיות . . וחלל:** משום שכל מטרתו של המלך היא לקשר ולחבר את בניי לקב"ה – רשימות ח' ז' ע' 28.

פרק ג'

הלכה ד: התיווך בין הדין דברשות המלך להטיל מס ולאידך לעצמו אסור להרבות ממון – לקוי"ש
חכ"ט ע' 438. **שליבו . . ישראל:** מעלתו המיוחדת של הלב שלכן מדמים את המלך אליו – לקוי"ש
חכ"ד ע' 102 הע' 53, חיי"ט ע' 165 הע' 6, חל"א ע' 74, סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 222, 348, תשי"ג ח"א ע'
237. **יש . . להרגו:** משום שכל מציאות העם היא המלך – לקוי"ש ח"ד ע' 1050 הע' 12. עפ"ז, מה
מקום יש להסתפק בהריגת ושתי (מגילת אסתר)? – לקוי"ש חל"ו ע' 161. **יהרוג:** אפילו אם עברו על
רצונו בדבר פעוט. בדוגמת רצון הקב"ה שהוא בשווה בכל מצוה, במצוות קלות כבחמורות – לקוי"ש
ח"ל ע' 151 והע' 39.

פרק ד'

חלק . . עשרה: אם יש להוכיח מכאן לענין נחלת הלויים בארץ לעתיד – לקוי"ש חל"ח ע' 104 והע'
20. **הרי היא שלו:** אך בעלותו אינה שוללת את בעלותו הפרטית של כל יחיד על רכושו – לקוי"ש חל"ד
ע' 107 הע' 21. **ובכל . . שמים:** ב' ענינים בהגדרת תפקידו ופעולתו של מלך המשיח – לקוי"ש ח"ח ע'
283 והע', חל"ה ע' 208. ההקבלה עם סיום מסכת תענית – לקוי"ש ח"ט ע' 263 והע'. **זת האמת:** יש
למצוא מקור לביטוי "זת האמת" – לקוי"ש חל"ד ע' 211 הע' 2 ושוה"ג.

פרק ה'

אלא . . מצוה: טעם פרט זה במצות המלך – לקוי"ש ח"יח ע' 279 והע' 56. **זו . . עממין:** שיטת רבינו
במצות "לא תחיה כל נשמה" – לקוי"ש חכ"א ע' 227 הע' 30. **ועזרת . . עליהם:** מקור לזה – לקוי"ש
ח"י"ד ע' 83 הע' 27. החיוב במלחמה זו הוא בהריגת אנשים ולא נשים – לקוי"ש ח"י"ד ע' 88 הע' 16.
במלחמת הרשות: מלחמת מצוה ומלחמת הרשות בעבודת האדם – סה"ש תשי"ג ח"ב ע' 657. **והרי .
ישראל:** כי ע"י הכיבוש משתנית מהותה של הארץ – לקוי"ש ח"י"ט ע' 172. **ומותר . . העולם:** ביאור
ההלכות הבאות – לקוי"ש ח"י"ח ע' 405. **ובשלושה מקומות:** בסדר הבאת הפסוקים – סה"ש תנש"א
ח"ב ע' 843 הע' 67 שוה"ג.
ולא . . אלא: שיטת רבינו באיסור ישיבה במצרים בזמננו – לקוי"ש ח"יח ע' 246 הע' ד"ה למצרים,
חיי"ט ע' 171. **הלכה ט:** שיטת רבינו במצות יישוב הארץ – לקוי"ש ח"יח ע' 399. אם מותר לצאת
מהארץ לקראת אביו או אמו – לקוי"ש חכ"ה ע' 151. **לשכון:** דיוק הלשון – לקוי"ש חט"ו ע' 202 הע'
15. **צא . . אבינו:** קדושת הארץ בזמן האבות – לקוי"ש חט"ו ע' 206 והע' 48. **כשם . . לארץ:** ביאור
רחב בהלכה זו – לקוי"ש חט"ו ע' 208 הע' 64, ח"יח ע' 399.

פרק ו'

עד . . לשלום: צריך עיון מדוע במלחמת מדין לא פתחו בשלום – לקוי"ש חכ"ג ע' 206 הע' 8. **אין . .
נשמה:** לא הזכרה הריגת בהמות עמלק – לקוי"ש ח"י"ד ע' 86 הע' 2. **אם . . גבעון:** בדברי הראב"ד –
לקוי"ש ח"י"ד ע' 82 הע' 24*.
שבכך ציווהו: מטרת מלחמת מדין – לקוי"ש חכ"ג ע' 207. **מותר לקוץ אותו:** על אף שלעתיד גם
אילנות אלו יטענו פירות – לקוי"ש חכ"ז ע' 191 הע' 14.

פרק ז'

הלכה א: בענין משוח מלחמה – רשימות ח' קל"ט ס"ה.
וכל . . במלחמה: האיסור הוא במחשבה על דברים המייראים ולא על התוצאה ורגש הפחד – לקו"ש חכ"ז ע' 64 הע' 36.

פרק ח'

וכיוצא בו: אם ניתן ללמוד מכאן שגם איסור "חדש" הותר מיד בכניסת בני ישראל לארץ – לקו"ש חל"ט ע' 246.
לכוף . . באי: דיוק וביאור הלשון – לקו"ש חכ"ז ע' 246 הע' 74. **העולם:** עיון בשייכות מצוה זו לעתיד – לקו"ש חכ"ה ע' 127. **לקבל . . נוח:** והרי התורה ניתנה לישראל בלבד?! – לקו"ש חט"ו ע' 58, ח"י"ח ע' 283 הע' 76, ח"י"כ ע' 140, חכ"ו ע' 132, חל"ה ע' 96. אולי י"ל שהוא בכלל "דינים" וחלק מחיוב דבני נוח – לקו"ש ח"ל ע' 226 הע' 52. בעומק יותר זהו כחלק משלמות עבודת בניי – סה"ש תשי"ג ח"א ע' 144. **יהרג:** צריך עיון מנא ליה הא חידושה – לקו"ש חל"ה ע' 237. **ויש . . הבא:** פעולת קיום שבע מצוות בני נח למעלה – לקו"ש ח"י"ח ע' 169. שכרם של אומות העולם – לקו"ש ח"י"ג ע' 230 הע' ד"ה מכל באי עולם, ח"י"ז ע' 326 הע' 31. **ואינו . . העולם:** דיון בנושא – לקו"ש חל"ה ע' 237. **אלא (ולא):** ביאור חילוקי הגירסאות – לקו"ש ח"י"כ ע' 141, חכ"ה ע' 49 הע' 32.

פרק ט'

הלכה א: הטעם שהובאו מצוות בני נח לפני הלכות מלך המשיח – לקו"ש חכ"ג ע' 175. **ויצחק הפריש מעשר:** ביאור מחלוקת רבינו והראב"ד בגדר מעשר של אברהם אבינו – לקו"ש ח"ה ע' 68, חכ"ה ע' 120. **ונשלמה . . ידו:** ההדגשה בלשון זו – לקו"ש ח"ל ע' 54 והע' 16, חל"ה ע' 67 והע' 39. לא הזכיר שיהודה התחיל ייבום וחליצה – לקו"ש ח"ה ע' 186 הע' 14. **הלכה ז:** אישות נישואין וגירושין בן נח וההשוואה להלי אישות – לקו"ש חל"ט ע' 30.
כל זמן שירצה: דיוק הלשון – לקו"ש חל"ט ע' 34 והע' 27. **הדינים:** אם במצוה זו נכלל איסור גזל – לקו"ש ח"ה ע' 404 והע' 115. **דיינין:** החילוק המהותי בין שופטי ישראל לדייני האומות – לקו"ש חכ"ט ע' 98. **ומפני . . הריגה:** מדוע אם כן קרא יעקב למעשה זה "אומנות של רציחה"? – לקו"ש ח"ה ע' 150 והע' 16, ח"י ע' 138 הע' 15.

פרק י'

לפי . . השם: מקור וביאור – לקו"ש ח"כ ע' 75 הע' 33. **יכול . . שיגדיל:** ביאור ההלכה – לקו"ש ח"י"ח ע' 69. **חייב מיתה:** שיטת רבינו בדן עכו"ם ששבת – לקו"ש חט"ו ע' 49.
אבל אינו נהרג: מחלוקת רבינו והרמב"ן בטעם חיוב מיתה אצל בן נח – לקו"ש ח"ה ע' 159 ושוה"ג.
נתן . . ממנו: דעת רבינו בצדקה דבן נח – לקו"ש ח"ה ע' 160 ושוה"ג, רשימות ח' קנ"ט ס"ח. **טוב . . מעשי:** הוספת רבינו בזה – לקו"ש חכ"ג ע' 175 והע' 45.

פרק י"א

הלכות [...] **(ומלך המשיח):** זו הכותרת של פרקים י"א וי"ב בהלכות אלו (דפוס ויניציאה) – לקוי"ש חכ"י ע' 236 והע' 57, חכ"י ע' 367 והע' 85, חל"י ע' 277 והע' 52, סה"י תשמ"ט ח"ב ע' 572. ע"י לימוד הלכות אלו מזרזים ופועלים את ביאת המשיח – סה"י תשמ"ט ח"ב ע' 572 והע' 91. **הלכה א:** הרמז בזה שסיום הספר הוא בענין ימות המשיח – סה"י תשנ"ב ח"א ע' 28. ביאור כל הפרק דיוק לשונות וחלוקת ההלכות וגדר משיח לשיטת רבינו – לקוי"ש ח"י ע' 271, חכ"י ע' 77. **ובונה מקדש:** המקדש ייבנה בידי אדם משום שזוהי מצות עשה – לקוי"ש חל"י ע' 11. והרי למדנו אשר בית המקדש ייגלה ויבוא משמים?! – לקוי"ש ח"א ע' 98, 185 הע' 61, ח"י ע' 84 הע' 36, חט"ז ע' 470, ח"י ע' 418, חל"א ע' 77, חל"י ע' 39 הע' 58. ניתן לומר שכוונתו היא רק למצב שבנ"י לא זכו להופעת המקדש מן השמים – לקוי"ש חל"י ע' 200. מ"מ, לגבי בית ראשון ושני נקרא הבית השלישי "בנינא דקוב"ה" – לקוי"ש חכ"י ע' 22 הע' 44. **וחוזרין . . בימיו:** החידוש שבמצוות לעתיד – סה"י תנש"א ח"ב ע' 573. **מקריבין קרבנות:** צריך עיון אם ואיך יקריבו קרבנות לפני עשיית פרה העשירית וטהרת שלישי ושביעי – לקוי"ש חל"י ע' 128 הע' 19. **ועושין שמיטין ויובלות:** ביאור בזה – לקוי"ש ח"י ע' 277 הע' 49. **מי . . לביאתו:** לא די באמונה באופן מקיף, אלא צריכה להיות הציפייה חדורה בפנימיות ובפשטות – סה"י תשמ"ט ח"א ע' 351. **אלא . . רכנו:** ההדגשה בזה – סה"י תשמ"ח ח"ב ע' 533. **אף בפרשת בלעם:** הקשר המיוחד בין מעשה בלעם למשיח והביאור הפנימי בזה – לקוי"ש חכ"י ע' 171 הע' 56, חכ"י ע' 275, חל"י ע' 89, סה"י תשמ"ח ח"ב ע' 532. בטעם הקדמת הבאת הפסוק בספר דברים לפסוק זה – סה"י תנש"א ח"ב ע' 688 הע' 62. **ושם הוא אומר:** ביאור מחלוקת רבינו ורש"י בפירוש הכתובים – לקוי"ש ח"י ע' 85. עוד בשיטת רבינו – חכ"י ע' 172 והע' 100. **הלכה ב:** החידוש בראיה זו; שקוי"ט באופן קיום הבטחות הקב"ה וגדר נצחיות התורה; הצריכותא בג' הראיות על משיח – לקוי"ש חכ"י ע' 109, חל"י ע' 114. עוד בצורך בריבוי הפסוקים והראיות – סה"י תשמ"ט ח"ב ע' 750. **ואם . . גבולך:** מהמקומות היחידים בתורה שמפורש ענין הגאולה העתידה – לקוי"ש חל"י ע' 15 הע' 47. **מלאים:** דיוק הלשון – סה"י תנש"א ח"ב ע' 518 הע' 120. **והוא . . המלך:** ההיתר לר"ע להיות נושא כליו של בן כוזיבא ועוד – לקוי"ש חכ"י ע' 199 הע' 67, 68, 69. **עד שנהרג בעוונות:** דיון בנושא – לקוי"ש חכ"י ע' 199 הע' 69*. **אין . . לעולם:** ההכרח והטעם לכך – לקוי"ש ח"י ע' 182, חכ"י ע' 33. **רשע ואפיקורוס:** זהו הנוסח המדויק שהושמט ע"י הצנזור – לקוי"ש ח"י ע' 152 הע' ד"ה כפי. **הלכה ד:** ביאור שייכות ההלכה לזמננו וקשר המשך ההלכות – לקוי"ש חכ"י ע' 174. מקורות והערות בלשון רבינו – לקוי"ש ח"י ע' 358, 361, ח"י ע' 147, חכ"י ע' 265. ביאור פרטי ההלכה ע"פ פנימיות – סה"י תנש"א ח"ב ע' 500 הע' 105. סדר ההלכות מתאים לסדר קיום ג' המצוות, מינוי מלך, מחיית עמלק, ובניית המקדש – לקוי"ש חט"ז ע' 304 הע' 39. ע"פ סדר הדברים המופיע כאן צ"ע בנוסח הקדיש הנאמר בסיום מסכת – לקוי"ש חל"י ע' 240. **מלך מבית דוד:** החידוש בענין המלוכה ושלמותה – לקוי"ש חל"י ע' 17. מדוע לא הוזכרה כלל הופעתו ופעולתו של משיח בן יוסף?! – לקוי"ש חל"י ע' 185. **הוגה בתורה:** הכוח לגאול את ישראל הוא היגיעה בתורה עד כדי שהיא נעשית כל מציאותו – לקוי"ש חל"י ע' 205. ע"פ כל הסימנים כבר הגיע זמן הגאולה, ומוכרח שמשח כבר נולד וכבר הוגה בתורה – סה"י תשמ"ט ח"א ע' 123 הע' 97. **ויכוף . . בדקה:** לא זה עיקר ענינו של מלך המשיח – סה"י תשמ"ח ח"ב ע' 389 והע' 55. **ויילחם מלחמות ה':** הסיבה להתגברות החושך בעולם היא התקרבות הגאולה, מפני שככל שגוברת הקדושה מתגברת כנגדה הקליפה ויש צורך ללחום עימה – סה"י תשנ"ב ח"א ע' 201. **וניצח . . שסביביו:** דיוק בזה – לקוי"ש חכ"י ע' 196 הע' 73. מטרת מלחמת המשיח – חכ"י ע' 19 הע' 58. **ובנה מקדש:** והרי המקדש ייגלה ויבוא משמים?! – לקוי"ש חל"י ע' 39 הע' 58. **במקומו:** דיוק הלשון – סה"י תשנ"ב ח"ב ע' 468. **משיח בוודאי:** ב' ענינים ודרגות בפעולתו של מלך המשיח – לקוי"ש חל"י ע' 206 והע' 107. **ויתקן . . כולו:** החילוק בין מ"ש כאן לפרק י"ב בענין פעולתו של המשיח על אומות העולם – לקוי"ש חל"י ע' 98. **לעבוד . . אחד:** השינויים בדפוסים הנפוצים ביחס לדפוסים שלא שלטה בהם הביקורת – לקוי"ש

חכ"ה ע' 127 הע' 47. סיבת השינויים מלשון הכתוב – לקו"ש ח"ה ע' 420, ח"י"ד ע' 414, ח"י"כ ע' 165 הע' 69, חכ"ג ע' 103 הע' 79, חכ"ה ע' 127 הע' 49. **ולתקן . . . כולו:** ב' שלבים בזמן הגאולה; דיוק הגרסאות – לקו"ש חכ"ה ע' 127 הע' 47, חל"ה ע' 167 והע' 32. **ולעובדו:** הגירסא המדויקת – אג"ק חכ"ו ע' רלא.

פרק י"ב

הלכה א: ביאור ההלכה באריכות נפלאה; ביאור דעת רבינו שלעת"ל עולם כמנהגו נוהג, אף שתחית המתים היא חידוש במעשה בראשית – לקו"ש חכ"ז ע' 191. רבינו הקדיש לתיאור העולם בזמן המשיח פרק שלם (!) משום שהחובה להאמין ולחכות למשיח כוללת את גדרי העולם בביאתו. הביאור בזה בהרחבה ודיוקי לשונות וביאור אופן ידיעת ה' לעתיד – לקו"ש חכ"ז ע' 249, סה"ש תנשי"א ח"ב ע' 506, יין מלכות סקצ"ז. ומדוע לא הזכיר רבינו את האלף השביעי והענינים המיוחדים שבו? – סה"ש תשי"נ ח"א ע' 122. **עולם כמנהגו הולך:** ב' תקופות בימות המשיח וביאור בפירוש הכתובים בנושא לשיטת רבינו – חקרי זמנים ח"ב ע' 19, סה"ש תנשי"א ח"א ע' 407 הע' 143. ביאורים ומקורות במחלי רבינו והראב"ד – לקו"ש ח"ז ע' 188. **לדת האמת:** אם הכוונה לדת ישראל – לקו"ש חכ"ג ע' 179 הע' 76. צ"ע מקור הביטוי "דת האמת" – לקו"ש חל"ד ע' 11 הע' 2 ושוה"ג. **משלים הם:** דיון בנושא – סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 392 הע' 75 ושוה"ג. **אמרו חכמים:** ביאור ההלכה באריכות נפלאה – לקו"ש חט"ו ע' 417, יין מלכות סקצ"ח. **מפשוטם . . הנביאים:** יש לעיין בפירוש "פשוטם של דברי הנביאים" בפסוק "הנה אנוכי" – לקו"ש ח"ה ע' 419. **שבתחילת . . ומגוג:** דיון אם הגאולה לפני המלחמה או לאחריה – לקו"ש חל"ב ע' 184. **ולהכין ליבם:** חייבת להיות הכנה למצב העולם בימות המשיח, משום ששינוי פתאומי בעולם הוא "ביטול מנהגו של עולם" ולשיטת רבינו "עולם כמנהגו הולך" – לקו"ש ח"ל ע' 172 והע' 29. **תיפח . . קיצין:** והרי בפועל מצאנו קיצים רבים בכתביהם של גדולי ישראל, ובכללם רבינו עצמו! – לקו"ש ח"כ ע' 234, חכ"ט ע' 15.

הלכה ד: החילוק בין מ"ש כאן להל' תשובה פ"י ח"א – לקו"ש חל"ג ע' 88. **לא כד:** מאי קא משמע לך? – לקו"ש ח"ד ע' 1243 והע' 65, חל"ה ע' 98, סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 80. **כדי . . הבא:** אין הכוונה שמתאווים לשכר נעלה אלא לשלמות העבודה, דבקות בה' ע"י הדעת והאהבה – לקו"ש חל"ד ע' 135 והע' 39, סה"ש תנשי"א ח"ב ע' 804. ולפיכך, צריכה להיות הציפיה למשיח ענין תמידי – סה"ש תנשי"א ח"א ע' 204. **הלכה ה:** ביאור ההלכה באריכות רבה ובעמקות נפלאה ודיוקי לשונות רבים – יין מלכות סקצ"ו. ההוספה בהלכה זו – סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 34. **ובאותו הזמן:** המרגוע האמיתי יהיה רק באותו זמן – לקו"ש חל"ד ע' 134. דרגת עבודה רוחנית נעלית שתושג אז – סה"ש תנשי"א ח"א ע' 174 הע' 82 ושוה"ג. **לא רעב:** צ"ע מגמ' מסכת שבת (קנא, ב) – לקו"ש ח"י"ג ע' 268. **ולא קנאה ותחרות:** גם לא בעניני קדושה – לקו"ש חל"ג ע' 17. **עסק:** דיוק הלשון – לקו"ש ח"ל ע' 20 והע' 45.

כל העולם: גם אומות העולם – לקו"ש חכ"ג ע' 41, 179. **לדעת . . כלבד:** ההכנה לגילוי עצום זה היא לימוד פנימיות התורה – לקו"ש ח"ל ע' 172. גדר ומעלת קיום מצות ת"ת לעתיד, שלימות ההשגה – לקו"ש חכ"ז ע' 237. **וישיגו:** דיוק הלשונות "חכמים" "יודעים" ו"ישיגו" – לקו"ש חט"ו ע' 143, חל"ד ע' 16, סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 206 הע' 141. **דעת בוראם:** הידיעה דמעשה בראשית ומעשה מרכבה ובדרגה נעלית ביותר – לקו"ש חל"ד ע' 44 הע' 35. החילוק בין "סתומים" ל"דעת בוראם" – לקו"ש חכ"ו ע' 114. **כפי כוח האדם:** דיוק הלשון – לקו"ש ח"ל ע' 129 והע' 33, חל"ז ע' 161 והע' ד"ה עד כמה שנברא. **דעה את ה':** אז תהיה הידיעה וההשגה של הדרגות הגבוהות ביותר באלקות, שם הוי" – לקו"ש חל"א ע' 26. **כמים לים מכסים:** מצב העולם אז יהיה מלא "כמים לים מכסים" בידיעת ה'! – לקו"ש ח"ל ע' 20. ביאור הפסוק ע"פ פנימיות – סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 82. יש לדייק מדוע בהל' תשובה לא הובא סיום הפסוק – לקו"ש חל"ט ע' 281 הע' ד"ה ומלאה הארץ. עוד: לכאורה, פסוק זה הוא טעם לתחילת ההלכה! – לקו"ש חל"ב ע' 277 הע' 53. ההדגשה בענין האחדות – סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 145. דיוקים ביאורים ומקורות ובהרחבה רבה וביאור החידוש שבידיעת ה' בזמן הגאולה – לקו"ש ח"ה ע' 340, ח"ט ע' 48 והע' 62, סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 146, 220, תשי"נ ח"א ע' 121,

138 הע' 61, ח"ב ע' 736, תנש"א ח"א ע' 98, 407 הע' 143, ח"ב ע' 523, 631, תשנ"ב ח"א ע' 169, ח"ב ע' 462. החידוש במהות התורה לעתיד – סה"ש תנש"א ח"ב ע' 566, 581, תשנ"ב ח"ב ע' 503. סיום הספר באות מ', הענין בזה – סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 736 והע' 119.